

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE ECCLESIA|| TRIVMPHANTE,|| TRIBVS LIBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XXVIII. De imagine Crucis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53909](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53909)

CAPVT XXVIII.

De imagine Crucis.

AM verò de imagine Crucis habemus PRIMA testimonium Matt. 24. *Tunc apparebit signum filij hominis in cælo*; ex qua apparitione miro modo venerabile reddetur signum illud; id est, crucis. Nam etsi Calvinus, Musculus, & alij, quos refert in synonima ad hunc locum Marloratus, negant hinc agi de cruce, ac velint hunc esse horum verborum sensum: *Tunc apparebit signum Filij hominis*, id est, tunc apparebit Filius hominis tunc manifestè, ac si edito signo in se omnium oculos conuertisset: Omnes tamen veteres ad vnum exponunt de cruce. Ita Origenes, Chrysostomus, Hieronymus, Hilarius, Theopylactus, Euthymius, Beda in cap. 24. Matth. item Cyrillus catech. 15. & Augustinus serm. 130. de tempore. Ecclesia que canit in festo inuentionis: *Hoc signum crucis erit in cælo cum Dominus ad iudicandum Venerit.*

Sibylla etiam lib. 6 in fine:

*O lignum felix, in quo Deus ipse pependit,
Nec te terra capit, sed cæli recta videbis,
Cum renouata Dei facies ignita micabit.*

Et quidem Thomas VValdensis tomo 3. tit. 20. ca. 15. non omnino improbabiler dicit, ipsam veram crucem ligatam, quæ nunc diuersa est in multas particulas, tunc reformandam, & colligendam, & apparituram in cælo, nam id videtur asserere Sibylla & Chrysostomus in sermone de cruce latrone; nec alij Patres contradicunt.

Neq; obstat illud Ecclesiæ: *Hoc signum crucis erit in cælo*, nam etiam vera crux dici potest signum crucis, id est, instrumentum habens figuram crucis. Sed si hoc non admittatur, saltè imago crucis lucida in cælo apparebit ex aère, vel igne condensato, vt Abulensis & Iansenius, & alij docent.

Hinc autem multiplex argumentum ducitur ad probandum honorem crucis. nam PRIMO, honorabilis est crux quia ab ipso Christo vocatur signum eius, id est, vexillum Christi: si enim vexillum Imperatoris milites adorant, vt patet ex Sozomeno lib. I. hist. cap. 4. cur vexillum Christi non adorabitur? SECUNDO, honorabilis est, quia in cælo appa-

rebit, loco nimirum sublimi & honorifico. TERTIO, quia manibus Angelorum feretur, vt Augustinus docet serm. 130. QUARTO, quia splendebit clariùs Sole. quod probant Augustinus & Chrysoſtomus, quia tunc apparebit, & conſpicietur ab omnibus, quando Sol, & Luna, & ſtellæ obſcuratę fuerint, vt patet ex Matthæo, cap. 24.

Argumentum SECUNDVM ſumi poteſt à testimoniis ſacerorum Conciliorũ. nam Synodus VI. can. 73. Synodus VIII. act. vlt. & Synodus VIII. act. item vlt. canones ediderunt de veneratione crucis.

TERTIVM argumentum ab vſu & testimoniis veterum. IUSTINVS in Apologia ſecunda: *Signa, inquit, & nota, quæ apud nos ſunt, huius rei (crucis) virtutem declarant.* Tertullianus in Apolog. cap. 16. obiectioni Gentilium reſpondet de adoratione crucis lignę; idem facit Minutius in Octauio. ex quo apparet, ab ipſo Eccleſiæ exordio, etiam ante crucis verę inuentionem Chriſtianos ſolitos habere, & venerari crucis imaginem. Origenes lib. 6. in epiſt. ad Romanos dicit, crucis figuram ante oculos poſitam, ſi attentè conſideretur, valere ad depellendam omnem tentationem.

Constantinus Magnus labarum in formam crucis redegit, vt patet ex Eusebio lib. 9. c. 9. hiſt. & ex lib. 1. de vita Constantini. quia verò labarum adorabatur, nunquam Constantinus crucem in labaro poſuiſſet, ſi putaret, eſſe idololatę & venerari crucem: immo Sozomenus lib. 1. cap. 4. hiſt. ſcribit, ideo Constantinum vertiſſe labarum in crucem, vt milites aſſueſcerent crucem venerari.

DICES, etiam ante Constantini tempora labarum habuit formam crucis, vt Tertullianus in Apologet. cap. 16. Iuſtinus in ſecunda Apologia, & Minutius in Octauio teſtantur.

RESPONDEO, labarum ante Constantini tempora habuiſſe quandam crucis ſimilitudinem, quia erat velum in ligno ſuſpenſum: non tamen propriè crucis figuram habuiſſe, niſi tempore Constantini. Idem Constantinus, vt refert Eusebius lib. 1. de vita Constantini, Romę deuicto Maxentio, in loco celeberrimo erexit crucem cum his verbis: HOC SALVTARE SIGNVM. Et ruruſum in manu dextera ſtatue ſuę crucem apponi iuſſit cum his verbis: HOC VNO VERAE FORTITVDINIS SIGNO VRBEM VESTRAM LIBERAVI, &c.

RRRXXX 4 Idem

Idem etiam decreto cauit, ne deinceps vlli facinorosi deuo affigerentur, vt crux nou amplius horrore, sed amori & venerationi omnibus esset, vt scribit Sozomenus lib. 1. cap. 8. Augustinus serm. 18. de verbis Domini. Et e contrario in pœcuniis, quas omnes amant, crucis figuram excudi iussit, vt ibidem Sozomenus refert.

Constantini pietatem imitatus Theodosius, prohibuit crux humi sculperetur, vel pingeretur, ne sacrũ signum pedibus calcaretur. ita enim habetur li. 1. Codicis, tit. 8. L. Cuius sit nobis. quod testimonium ex Petro Crinito lib. 9. cap. 9. vniuersarij corruptè citat, quasi Theodosius prohibuisset imaginem crucis sculpi, vel pingi.

Theodosium sequutus Arcadius filius, auream monetam cum signo crucis cudi iussit, teste Prospero de prædicationibus & promissionibus part 3. cap. 34.

Tiberius quoque optimus Imperator, Theodosij legens sequutus, cum vidisset in palatio humi crucem in marmore incisam, mox erigi iussit, dicens: *Cruce Domini frontem & pectus munire debemus, & nos eam pedibus terimus*. testis Paulus Diaconus li. 18. rerum Romanarum, vbi etiam addit, sub illo marmore repertum ingentem thesaurum auri centum millium aureorum, in remunerationem videlicet pietatis tam religiosi Principis.

Constantini tempore scripsit Lactantius carmen de cruce, in quo inter cetera legimus:

Flecte genu, lignumq; crucis venerabile adora.

Non diu postea Athanasius quæst. 16. ad Antiochum reddens causam, cur Christiani faciant & colant potius imaginem crucis, quàm lanceæ, vel spongiæ; quia videlicet si Ethnicus dicant nos colere lignum, mox duobus lignis crucis distinctis figuram crucis destruiamus, nec amplius veneramus.

Ioannes CHRYSOSTOMVS in supplicationibus arguit teas cruces cum ardentibus facibus præferri iubebat, vt Socrates lib. 6. cap. 8. & Sozo. lib. 8. cap. 8. testantur. Idem etiam Chrysostomus in libro, quod Christus sit Deus, dicit, suo tempore crucis figuram omnibus in locis depingi solitam, in vrbibus, in domibus, in cubiculis, in vasis, in solitudine, in montibus, &c. AVGVSTINVS tractat. 36. in Ioan. & in Psal. 36. *Qui tantum, inquit, honorem tribuit supplicio suo, quod seruat*

seruat fidelibus suis? Cyrillus lib. 6. in Iulianum, respondet Iuliano reprehendenti Christianos, quod lignum crucis adorarent, eiusq; figuram ante domos suas depingerent. Ruffinus lib. 2. cap. 29. hist. testatur, apud Ægyptum, cum ad fidem conuerterentur Ægyptij, vbique fuisse depictas cruces loco thoracis Serapidis, quem Ethnici venerabantur. Beda lib. 1. hist. Angl, cap. 25. scribit, Augustinum à B. Gregorio missum ad Anglorum conuersionem, crucem argenteam, & imaginem Christi in tabula depictam pro vexillo prætulisse. Ipse etiam Gregorius lib. 7. epist. 5. de crucis ueneratione loquitur. LEO serm. 8. de passione Domini: *Pulchra specie, inquit, triumphi sui portabat trophaum, & inuictissima patientia signum salutis adorandum populis omnibus inferebat.*

SECVLVS in carmine Paschali:

*Pax crucis ipse fuit, violentaq; robora membris
Illustrans propriis, pœnam uestiuit honore,
Suppliciumq; dedit signum magis esse salutis,
Ipseq; sanctificans in se tormenta beauit:
Nèue quis ignoret speciem crucis esse colendam,
Qua Dominum portauit ouans, &c.*

Argumentum QVARTVM ab apparitione, & miraculis crucis. PRIMO, apparuit Constantino crux lucidissima in aère cum illis uerbis: *ΕΥ ΤΕΤΩ ΒΙΝΕ*, id est, in hoc uince. refert Euseb. lib. 1. de uita Constantini, ubi etiã addit, se id accepisse ab ipso Constantino iurante rem ita se habere. Neq; apparuit illi crux in somno, ut Sozomenus lib. 1. cap. 3. & Paulus Diaconus lib. 11. rerum Romanarum dicunt; sed planè uigilanti, & iter facienti cum toto exercitu, ut Eusebius dicit.

Porro non frustra dictum esse Constantino: *In hoc signo uince*, apparet ex uictoriis Constantini; nam lib. 2. de uita Constantini scribit Eusebius, in præliis iussisse Constantinum semper deferri labarum cruce insignitum ad eam partem agminis, quæ magis laborabat; & quocunq; labarum accessisset, mox etiam uictoriam sequi solitam. Addit ibidem, eum, qui labarum deferebat, cum metu hostium irruentium reliquisset labarum, continuò necatum esse: qui autem illud de manu abiicientis suscepit, nunquam feriri potuisse, etiamsi innumerabilia propè tela in illum coniecta fuissent; omnia enim (mirabile dictu) in hasta crucis insigebantur.

RRRrrr 5

SECVN-

SECUNDO, apparuit crux lucidissima supra montem O-
liuetum tempore Constantij Imperatoris, de qua appari-
tione exstat epistola Cyrilli Hierosolymitani ad Cōstantium.

TERTIO, apparuit tempore Iuliani Apostatae, qui eam
persequeretur, vt narrat Gregorius Nazian. orat. 1. in Iulianum. Nam cū Iulianus inspiceret extra pecudum arboris
gratia, inuenit crucem coronatam; & quidem aruspice
riti, vt refert Paulus Diaconus in eius vita, dicebant, signifi-
cari religionem Christianam, quæ crucem venerabat usque
perpetuam, nec posse vinci à Iuliano. Adulatores autem
dicebant, significari angustias, & quasi carceres crucis; sed
uentus priorem sententiam veram ostendit. EODEM tem-
pore, cū Iudæi, Iuliani iussu, exstruere vellent templum in
Hierosolymis in dedecus crucifixi, apparuit rursus in aere
circulus ingens lucidus, crucem splendidissimam ambiens,
præterea in vestibus ferè omnium hominum eius loci appa-
ruerunt cruces quasi summo artificio elaboratæ, vt scribit
idem Nazianzenus orat. 2. in Iulian.

QUARTO, apparuit crux in aëre tempore Archadij, cuius
Imperator bellum susciperet pro fide contra Persas, Chris-
tianorum persecutores, in quo bello diuinitus adiutus
fuit. testatur hoc beatus Prosper in lib. de promissionibus
diuinis parte 3. cap. 34.

QUINTO, apparuerunt cruces in vestibus hominum
tempore Leonis Iconomachi, cū hæretici contra imagi-
nes sacras insanirent, vt testatur Paulus Diaconus in vita
Leonis Iconomachi. Ad hoc genus referri potest apparitio
crucis in Anglia in arbore, anno M. D. LIX. de qua vide
Alanum Copum.

Præter has apparitiones miracula sine numero per crucis
figuram effecta referri possent. Insigne est illud Hilarionis,
quod refert B. Hieronymus factū ad Epidaurum. Nam cū
mare egrederetur terminos suos, & periculum esset, ne ciui-
tatem obrueret, Hilarion in littore tres cruces pinxit; mare
autem cū eò peruenisset, cœpit intumescere, & in magnam
altitudinem instar muri cuiusdam excreuit sursum versus,
quasi fremens & indignans, quod progredi ulterius prohiberetur,
tādē crucis virtuti cedens, fluctus suos in seipsum
retorsit. Multa quoque miracula facta narrat Beda lib. 3.
cap.

cap. 2. hist. Angl. per ligneam crucem, ob Osvaldo Rege sancto erectam, ac illud omnium primum, quod ipse cum paucis contra innumerabiles hostes pugnavit, & vicit.

Argumentum VLTIMUM à ratione. Nam si signa rerum sanctarum sancta & venerabilia sunt, vt supra ostendimus: certè quælibet crux sancta & venerabilis est, quia gerit imaginem Christi crucifixi, id est, Christi in ipso opere redemptionis occupati, quo nihil sanctius cogitari potest.

CAPVT XXIX.

De signo Crucis.

RESTAT signum crucis, quod in fronte, vel in aëre pingitur, vel super quascunq; res digito exprimitur. Quod signum sacrū esse & venerabile, PRIMO ostendi potest ex figuris Testamenti veteris. Nam sanguis agni in postibus domorum, de quo Exodus 12. nihil aliud significabat, nisi signum crucis in frontibus Christianorum, Augustino teste in libro de catechizandis rudibus, cap. 20. Item illud Tau, quod Ezechielis, cap. 9. iubetur describi in frontibus gementium, apertissimè signū crucis, quod in fronte potissimū pingimus, indicabat, teste Cypriano in libro aduersus Demetrianum, & Hieronymo in commentario Ezechielis. His adde illud Apocal. 14. *Habentes nomen eius, & nomen Patris eius in frontibus suis*; id est, signum crucis. Item illud Apocal. 7. *Nolite nocere terra, & mari, neq; arboribus, quoadusq; signemus seruos Dei nostri in frontibus eorum.* Hoc enim signum, esse signum crucis, docent Oecumenius, Beda, Anselmus & Rupertus in hunc locum, Iacob quoq; cū cancellatis manibus benedixit filiis Ioseph Gen. 48. significauit, fore aliquando tempus, quo benedictiones signo crucis fierent.

SECUNDO, probatur ex testimoniis veterum, qui primis quingentis annis floruerunt. Dionysius cap. 4. 5. & 6. Ecclesiast. hierar. dicit, in omnibus Sacramentis adhiberi signum crucis. Iustinus quæst. 118. respondet Gentibus quærentibus, cur Christiani ad Orientem orarent: & dicit, causam esse, quia Deo danda sunt meliora: *Sicut etiā, inquit, dextera potius*